

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจรียงเบริน : กรณีศึกษาบทเพลงเจรียงเบริน อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์:มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการของบทเพลงเจรียงเบริน ๒) เพื่อศึกษาหลักศีลธรรมที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงเจรียงเบริน อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ๓) เพื่อวิเคราะห์หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจรียงเบริน อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ผลการศึกษสรุปได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ประวัติและพัฒนาการของบทเพลงเจรียงเบริน จากการศึกษาพบว่า เพลงเจรียงเป็นเพลงพื้นบ้านของชาวไทยที่ใช้ภาษาเขมรในชีวิตประจำวันหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นเพลงของกลุ่มชนที่มีประเพณีวัฒนธรรมชาวเขมร เพลงพื้นบ้านมักมีจุดมุ่งหมายในการแสดงออกเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงานและเป็นผลิตผลทางวัฒนธรรมประเภทหนึ่งของมนุษย์” เจรียงจึงเป็นเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเขมร ใช้ร้องโต้ตอบกันระหว่างชาย-หญิง โดยใช้วิธีต้นกลอนสดเป็นภาษาเขมร นิยมเล่นกันในแถบจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ เพลงเจรียงถือเป็นเพลงพื้นบ้านอย่างหนึ่งของชาวจังหวัดสุรินทร์ คำว่าเจรียง หรือจำเรียง ภาษาเขมรในสุรินทร์เรียกว่า จริงหรือจำริง หมายถึงการขับร้องเป็นเพลงคล้ายทำนองแบบการอ่านทำนองเสนาะ มักจะใช้กลอนสดเป็นส่วนใหญ่ เนื้อร้องเป็นภาษาเขมรจะบรรยายถึงสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เช่นกำเนิดเมืองสุรินทร์ นิยายเก่าๆ ตำนาน นิทาน ชาดกที่เกี่ยวข้องในเรื่องในพุทธศาสนา

เจรียงเบริน เป็นเพลงพื้นบ้านที่นิยมเล่นกันในแถบจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ บางส่วนที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาประจำถิ่น เจรียงเบรินเข้าใจว่าเกิดขึ้นประมาณ ๕๐-๖๐ ปีมานี้ โดยดัดแปลงมาจากบทร้องเก่าแก่ของเขมร ที่เรียกว่า "กัญต็อบไก" การเล่นกัญต็อบไกเป็นคำกลอนร้องโต้ตอบระหว่างชายหญิงไม่มีดนตรีประกอบ มีเพียงการตบมือให้จังหวะและนับท่อนแต่ละบทจะมีสร้อย ประกอบว่า "แก้วฟ้า" จากบทร้องกัญต็อบไก ได้วิวัฒนาการเป็นบทร้องที่เรียกว่า "ไปยอ้งโกง" ซึ่งมีลักษณะการเล่นคล้ายกัญต็อบไก คือ มีผู้ร้องฝ่ายชาย ๑ คน ฝ่ายหญิง ๑ คน ร้องโต้ตอบกัน มีดนตรีรับเพียงชิ้นเดียว คือ ปี่อ้งโกง (คล้ายปี่อ้อ) ลักษณะยาวเรียวปลายบานออก บทร้องไปยอ้งโกงจะเป็นบทเกี่ยวพาราสีระหว่างชายหญิง การเล่นเจรียง

^๑สุนทร อ่อนคำ,เจรียง กันตรึม:วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้,การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ๒๕๕๑),หน้า ๑.

ไปยังโรงคล้ายกับการเล่นหมอลำกลอน ในสมัยหลังนักเจริญที่มีชื่อเสียงได้ปรึกษากันเห็นควรปรับปรุงการเจริญแบบกัญตอปโกและไปยังโรง ให้ทันสมัยขึ้นมาบ้างตามแบบนิยมโดยเปลี่ยนจากการนั่งขับร้องเจริญมาเป็นการยืนเจริญ และนำแคนมาเป็นเครื่องดนตรีเป่าประกอบการขับร้องเจริญเช่นนี้เรียกว่า “เจริญเบริน” คือการขับร้องผสมผสานระหว่างแบบโบราณกับแบบสมัยใหม่ ซึ่งนอกจากจะขับร้องโดยการเล่าเรื่องราวในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาแล้วก็ควรมีการเพิ่มรสให้สนุกสนาน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในการฟังเจริญ โดยการขับร้องเพลงที่มีเนื้อหาเบ็ดเตล็ดตลกคะนองในเชิงกี่ยวพาราสิ และร้ายราประกอบในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งกำลังขับร้องเจริญ สำหรับจังหวะในการเป่าแคนนั้นคือเป่าแบบ “ทำนองเบริน” หรือ “ลายเบริน”

โดยรูปแบบแล้วการเล่นเจริญเบริน เหมือนกับการเล่นหมอลำกลอนคู่ของชาวไทยลาว และเหมือนเพลงโคราชของชาวไทยโคราช หรือเหมือนลำตัดของภาคกลาง คือเป็นวรรณคดีมุขปาฐะหรือวรรณคดีปากเปล่า จะมีการสัมผัสต่อเนื่องกัน และมีการใช้คำอุปมาอุปไมยหรือการใช้ความเปรียบเทียบเพื่อสร้างภาพพจน์ที่ชัดเจน ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๒^๒ เจริญเบรินเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายนักเจริญที่มีชื่อเสียงในช่วงแรกๆ คือนายเล็ม (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) นางทองพลอน ประดับสิริพรหม นายสมนึก ศิริแสงสว่าง และในระยะต่อมาในช่วงที่ไม่ห่างกันนัก ก็มีเจริญของนางสุพจน์ แห่งบ้านจุงจุก และนายสวายตราและคนอื่นๆ อีกมากมาย การเล่นเจริญเบรินจะเล่นคล้ายๆ หมอลำกลอนขอทางอีสานเหนือ

องค์ประกอบของบทเพลงเจริญเบริน การแสดงเจริญเบรินมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๗ ประการ คือ นักเจริญ การแต่งกาย ทำรำ นักดนตรี เวทีหรือสถานที่ที่ใช้แสดง เครื่องไหว้ครู บทเพลงเจริญเบริน นักเจริญ หรือจำเรียง หรือภาษาเขมรใช้คำว่า เนียะจริง เนียะจำริง ก็เรียกหมายถึงนักแสดงที่เป็นผู้ขับร้องเจริญเบริน ประกอบด้วย ฝ่ายชาย ๑ คน ฝ่ายหญิง ๑ คน ส่วนมากเวลาเจ้าภาพจ้างงานไปแสดงนั้นจะคัดเลือกนักเจริญที่มีอายุใกล้เคียงกัน หรือไม่ฝ่ายชายก็ต้องมีอายุสูงกว่าฝ่ายหญิง เพื่อความเหมาะสม สมัยก่อนเจ้าภาพนิยมจ้างนักเจริญชายและหญิงที่อยู่คนละหมู่บ้านให้มาแสดงคู่กัน การกระทำเช่นนี้นักเจริญแต่ละฝ่ายจะต้องเตรียมตัวให้ดีที่สุดเพื่อมาขับร้องประชันชิงไหวพริบปฏิภาณกัน ถ้าฝ่ายไหนสู้ไม่ได้ คือตอบปัญหาฝ่ายตรงข้ามไม่ได้จะอายจนต้องลงเวทีหนีไปตั้งแต่เช้ามีด โดยไม่กล้ารับค่าจ้างเลยก็มี การแต่งกาย การแต่งกายของนักแสดงเจริญเบรินนั้น ในสมัยโบราณนักแสดงฝ่ายชายจะนุ่งโจงกระเบนด้วยผ้าม่วง สวมเสื้อคอกลมคล้องด้วยผ้าขาวม้าไหม(ผ้าเขมร) ทั้งชายไปข้างหลังสองข้างมีผ้าคาดเอวอีก ๑ ผืน ต่อมาชายเปลี่ยนจากนุ่งโจงกระเบนมาเป็นนุ่งโสร่งคล้องด้วยไหมแทน มีผ้าคาดเอวเหมือนเดิม ฝ่ายหญิงนุ่งโจงกระเบน เสื้อคอกลมแขนกระบอก มีผ้าสไบเฉียงไหมพาดไหล่มัดรวมไว้ด้านข้างระหว่างเอว หรือบางครั้ง ใช้ผ้าสไบคล้องคอป้อยชายเท่ากันทั้งสองด้านไว้

^๒ เครือจิต ศรีบุญนาท, เจริญเบริน : เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเขมร, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ ๒๕๓๙), หน้า ๖๒-๖๓.

ด้านหน้า ต่อมาหญิงได้เปลี่ยนจากนุ่งโจงกระเบนมาเป็นนุ่งผ้าถุงใหม่ที่ทอเอง ซึ่งเรียกว่า ผ้าโฮล ทำรา การเล่นเจี๋ยเบริน เมื่อร้องเจี๋ยแล้ว จะมีการพ้อนยัตยบตัว และม้วนมือจีบวงตามจังหวะเสียงแคน คล้ายกับหมอลำกลอนของอีสานเหนือ ทำพ้อนจะพ้อนในช่วงดนตรีรับ และในช่วงที่ร้องเป็นบางครั้งสลับกันไป นักดนตรีในการแสดงเจี๋ยเบรินนั้น หมอแคน คือนักดนตรีที่มีส่วนสำคัญในการแสดงเจี๋ยเบริน ซึ่งหมอแคนก็คือบุคคลที่มีความชำนาญในการเป่าแคน ชาวอีสานใต้เรียกผู้ที่มีความชำนาญในการเป่าแคนว่า “หมอเกล” แปลว่า หมอแคน ในการแสดงเจี๋ยเบรินแต่ละครั้งจะต้องประกอบด้วยหมอแคน เวทีหรือสถานที่ใช้แสดง เวทีในการแสดงเจี๋ยเบริน เป็นเวทีที่ยกพื้นสูงขึ้นจากพื้นดินประมาณ ๑ เมตรครึ่ง ถึง ๒ เมตร รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ไม่มีฝาทั้ง ๔ ด้าน คือเปิดโล่งตลอด เพื่อความสะดวกสำหรับผู้ชม เวทีต้องมีความกว้างยาวพอที่นักแสดง ๒ คนกับนักดนตรีอีก ๑ คน ทำการแสดงได้ เครื่องไหว้ครูในการแสดงเจี๋ยแต่ละครั้งสิ่งที่ขาดไม่ได้ก่อนทำการแสดงก็คือการไหว้ครู ซึ่งต้องมีเครื่องไหว้ครูหรือเครื่องเซ่น ก็คือสิ่งของที่นักแสดงเจี๋ยเบรินจะต้องนำมาเซ่นสรวงบูชาในพิธีไหว้ครู ก่อนการแสดงทุกครั้ง เนื้อหาในบทเพลงเจี๋ยเบริน เพลงเจี๋ยเบรินเป็นบทเพลงที่เป็นท่วงทำนอง ลำนำ คำขบร้องที่ผู้ร้องมีความประสงค์จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาในรูปแบบบทเพลงหรือคำกลอน ที่มีทั้งความบันเทิงสนุกสนานมีสาระ นักเจี๋ยจะนำจะนำเนื้อหามาจากตำนาน นิทาน ชาดก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เป็นหลักคำสอนในการดำเนินชีวิตเป็นคติเตือนใจ

๕.๑.๒ หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจี๋ยเบริน จากการศึกษาพบว่า หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจี๋ยเบรินนั้นสามารถแบ่งได้ดังนี้ หลักศีลธรรมสำหรับชนชั้นปกครอง ในบทเพลงเจี๋ยเบรินได้กล่าวถึงหลักศีลธรรมของบุคคลที่เป็นนักปกครองที่ต้องนำไปปฏิบัติเพื่อใช้ในการบริหารบ้านเมืองประเทศชาติ หลักศีลธรรมสำหรับบุคคลทั่วไป

หลักศีลธรรมสำหรับบุคคลทั่วไป หมายถึงข้อควรประพฤติปฏิบัติและข้อควรละเว้นสำหรับบุคคลทั่วไป เพื่อให้เกิดความสุข ความเจริญในการดำเนินชีวิต และเพื่อให้สังคมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จากการศึกษาในบทเพลงเจี๋ยเบรินพบว่าหลักศีลธรรมที่ปรากฏสำหรับบุคคลทั่วไปจำแนกออกเป็น ๓ ประการคือ ๑) หลักศีลธรรมสำหรับบุคคลตามฐานะ ๒) หลักศีลธรรมสำหรับบุคคลตามเพศ ๓) หลักศีลธรรมสำหรับบุคคลตามวัย

หลักศีลธรรมสำหรับบุคคลตามฐานะ หมายถึงตำแหน่งหน้าที่ หรือความเป็นอยู่ในสังคม บุคคลเมื่อมีหน้าที่มีฐานะอะไร ก็ควรปฏิบัติหน้าที่ในฐานะนั้นๆ ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ การปฏิบัติหน้าที่การทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรม เช่น บุคคลที่มีฐานะเป็นบิณฑาการค้า หน้าที่ของบิณฑาการค้าคือการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้คำ แนะนำปรึกษา ซึ่งถือว่าเป้นภารกิจที่ยากยิ่งเพราะถาเลี้ยงบุตรได้ดี บิณฑาการค้าก็พลอยมีสุข ยินดีมีชื่อเสียงไปด้วย แต่ถาเลี้ยงบุตรบิณฑาการค้าก็พลอยเป็นทุกข์ เสื่อมเสียชื่อเสียงไปด้วย การเลี้ยงดูบุตรจะดี หรือ

ไม่ดี ขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ของบิดามารดาว่าได้ทำหน้าที่ของตนถูกต้องและสมบูรณ์แล้วหรือยัง
หน้าที่ของบุคคลในฐานะเป็นบุตรธิดา ศีลธรรมสำหรับบุตรธิดาที่ปรากฏในบทเพลงเจรีเยมเบริน
นั้นส่วนใหญ่จะกล่าวถึงความกตัญญูของลูกที่จะต้องปฏิบัติต่อพ่อแม่ในฐานะที่พ่อแม่เป็นผู้ให้
กำเนิด เป็นผู้ที่มีพระคุณจำเริญที่ต้องตอบแทนพระคุณ หลักศีลธรรมเกี่ยวกับเรื่องความกตัญญู
นั้น พระพุทธศาสนาถือว่า ความกตัญญู เป็นนิमितหรือเครื่องหมายของความเป็นคนดี หน้าที่
ของบุคคลในฐานะสามีภรรยา การมีคู่ครองนั้นถือว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญยิ่งในชีวิตของบุคคล
และเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ ทำให้เกิดฐานะและหน้าที่อย่างขึ้น คือ ฐานะของสามีและ
ฐานะของภรรยาพร้อมทั้งหน้าที่ซึ่งผูกพันอยู่กับฐานะทั้งสองนั้น อันเกิดจากความสัมพันธ์และ
ความรับผิดชอบต่อกัน

หลักศีลธรรมที่เป็นคำสอนทางพุทธศาสนาศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจรีเยมเบริน
ส่วนใหญ่เป็นศีลธรรมในระดับโลกียะ การปฏิบัติตามหลักคำสอนของชาวบาบานั้น เพียงเพื่อต้องการ
จะประสบความสำเร็จและความเจริญและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างไม่เดือดร้อนเท่านั้น
เพราะฉะนั้นศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจรีเยมเบรินจึงมักจะกล่าวถึง เรื่อง ศีล เรื่องนรกสวรรค์
เรื่องกรรม เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ไตรลักษณ์ คำสอนว่าด้วยเรื่องศีลคำสอนเรื่องศีลตาม
พระพุทธศาสนาถือว่า เป็นหลักคำสอนขั้นต้นหรือขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ตามคติ
ความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาถือว่าคนที่คนเราจะเป็นคนสมบูรณ์ทางด้านร่างกายคือมี
อวัยวะครบ ๓๒ ประการได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่รักษาศีล ๕ และประพฤติตามหลักธรรม ๕ ประการ
ควบคู่กันไป ศีลยังเป็นหลักการสำคัญสำหรับการดำรงรักษาสังคมให้มีความสงบเรียบร้อย หลัก
ศีลธรรมเกี่ยวกับนรกสวรรค์ มักกล่าวอยู่ในทุกศาสนา ตามความเข้าใจของคนทั่วไปเกี่ยวกับนรก
สวรรค์นั้นต่างก็มีความเห็นแตกต่างกันออกไป บางที นรก สวรรค์เป็นเรื่องที่จะพบเห็นได้ก็ต่อ
เมื่อตายไปแล้ว บางทีนรก สวรรค์นั้นมีอยู่แม้ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ หลักศีลธรรมเกี่ยวกับ
เรื่องกรรม ความเชื่อเรื่องกรรมเป็นความเชื่อที่แนบแน่นคู่กับสังคมไทยตลอดมาตั้งแต่อดีตว่า
กรรมสามารถส่งผลสะท้อนย้อนกลับต่อผู้กระทำได้ ใครทำกรรมดี เมื่อตายไปก็จะได้ไปเกิดบน
สวรรค์ ใครทำกรรมชั่วตายไปก็ตกนรก ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”
และกรรมนี้เองที่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดชาติภพ และกาล คือ อดีต ปัจจุบันและอนาคต

๕.๑.๓ วิเคราะห์หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจรีเยมเบริน จากการศึกษาพบว่า
หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจรีเยมเบรินประกอบด้วยหลักศีลธรรมสำหรับชนชั้นปกครอง
หลักศีลธรรมสำหรับบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นหลักศีลธรรมที่เป็นหลักคำสอนในพุทธศาสนา เช่น
หลักศีล หลักการทำบุญ กุศล หลักกรรม และหลักไตรลักษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสรุปลงใน
เรื่องของ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตาย อันเป็นสิ่งที่ทุกคนที่เกิดมาต้องประสบ
และเกี่ยวข้องกันทุกคน

หลักศีลธรรมที่เกี่ยวกับการเกิดเจริยางเบรินในอำเภอเขวาสินรินทร์ส่วนมากจะถูกว่าจ้างให้ไปแสดงในงานบุญต่างๆ เช่นบุญกฐิน ผ้าป่า หรือแสดงในงานบรรจฐิ งานเกี่ยวกับการฉลองเช่นฉลองสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ เรื่องที่นำมาเจริยางนั้นส่วนมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาซึ่งผู้ที่จะเป็นนักเจริยางในสมัยก่อนได้นั้นต้องเรียนจากผู้ที่เคยบวชเรียนมาแล้ว “การเรียนเจริยางสมัยก่อนต้องไปเรียนกับอาจารย์ที่เคยบวชเรียนมาแล้ว ต้องเรียนพุทธประวัติ เรียนหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา เรื่องบาป บุญ ศีล สมบัติ ปัญญา เวลาไปเจริยางในงานต่างๆ ก็เจริยางตามงานที่เขาจัดเช่นเจริยางงานศพก็เจริยางเรื่องบาป บุญ กรรมต่างๆ หรือเจริยางเรื่องปฐมกำเนิด เรื่องของการเกิด” บทเพลงเจริยางเบรินที่กล่าวถึงหลักศีลธรรมในด้านการเกิดและการดำเนินชีวิตนั้น มีครอบคลุมตั้งแต่การเกิดมาเป็นมนุษย์ การประกอบอาชีพ การศึกษาเล่าเรียนเมื่อถึงเวลาลูกผู้ชายก็ต้องบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ผู้มีพระคุณ

หลักศีลธรรมที่เกี่ยวกับการแก่วัยชีวิตผ่านล่วงเลยมาจนถึงวัยที่เรียกว่าวัยชรา เป็นวัยที่ต้องเข้าวัดทำบุญเพื่อเตรียมตัวในการไปสู่ภพหน้า ให้หันหน้าเข้าวัด พังธรรม รักษาศีล พังเทศน์ พังธรรมในขณะที่ร่างกายยังสมบูรณ์ แข็งแรง ตายังดีอยู่ หูยังได้ยิน ไหลรับทำบุญ ตักบาตร ดำรงชีวิตให้ใกล้ชิดกับพระศาสนาด้วยการหมั่นเข้าวัดเขาวา สนทนาธรรมกับพระสงฆ์ องค์เถระ วัยชราเป็นวัยที่เปรียบเสมือนไม้ใกล้ฝั่ง ไม้รูดลมวันไหน ควรยึดพระรัตนตรัยคือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง คือเป็นที่พึ่งทางใจ เริงสร้างความดีไว้มาก่อนตาย

หลักศีลธรรมที่เกี่ยวกับความเจ็บไข้และความตาย ทรัพย์สมบัติเงินทอง ที่หามาได้ ถึงจะมีมากมายเท่าไร ก็ไม่สามารถที่จะช่วยเราได ถึงคราเจ็บไข้ได้ป่วยเงินทองก็สงัดแคโรงพยาบาล อีกทั้งญาติทั้งหลายพอเราตายไปก็สงัดถึงแคเชิงตะกอน ทรัพย์สมบัติทั้งหลายก็กลายเป็นของคนอื่น เพราะฉะนั้นให้รีบเร่งสร้างความดีเอาไว้ อย่ายึดติดกับทรัพย์สมบัติที่มีอยู่เหล่านั้น ควรนำมาทำบุญ บริจาคทาน หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจริยางเบรินที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ลงในหมวดของความเกิด แก่ เจ็บ ตาย นั้นเมื่อก่อนโดยนัยหนึ่งก็คือหลักไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนานั้นเอง เพราะทั้งการเกิดแก่เจ็บตายล้วนตั้งอยู่ในความเที่ยงแท้แน่นอน ความไม่มีแก่นสาร ของสรรพสิ่งทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้ผู้วิจัยได้นำมาแต่งเป็นบทเจริยางเพื่อสอนประชาชนไม่ให้ตั้งอยู่ในความประมาท เพราะชีวิตคนเราไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน มีการเกิด แก่ เจ็บ ตายเป็นธรรมดา

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอสำหรับการทำวิจัยต่อไปดังนี้

๕.๒.๑ ควรมีการทำวิจัยเรื่องของบทเพลงพื้นบ้านอื่นๆ อีก เช่นวิเคราะห์หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงกันตรึม ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมอยู่ในแถบอีสานใต้

๕.๒.๒ ควรมีการวิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบเพลงพื้นบ้านของชาวไทยเขมรในเขต
จังหวัดสุรินทร์ เปรียบเทียบกับเพลงพื้นบ้านของประเทศกัมพูชา